

5. Роль контролінгу в економічному управлінні підприємством

Дар'я Білоконь, Ольга Литвинюк

Національний університет харчових технологій

Вступ: Одним з напрямків теорії і практики обліку, контролю і аналізу господарської діяльності підприємства є контролінг. В сучасних умовах господарювання інтерес до нього проявляється у все більшій мірі. Система контролінгу є новою концепцією інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, контролю, планування. Вона забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесом досягнення цілей і результатів діяльності підприємства.

Матеріали і методи: При дослідженні сутності контролінгу використано метод теоретичного та аналітичного узагальнення, виокремлення основного та порівняння. Матеріалами дослідження є праці зарубіжних науковців, які в основу контролінгу покладають управлінський облік та вітчизняних науковців, які в основу контролінгу покладають обліково-аналітичну систему.

Результати: Слово “контролінг” англійського походження („to control” – керувати, спостерігати, контролювати). Джерела контролінгу знаходяться в Німеччині, де концепція зародилася приблизно в 50-х роках ХХ століття.

Традиційно виділяють дві школи організаційного управління – німецьку та американську. В Німеччині переважає наукове обґрунтування принципів та методів контролінгу, а в США більше уваги приділяють його інструментам, які використовуються на практиці [5].

Відомо досить широке і загальне розуміння контролінгу як концепції економічного управління підприємством, направленої на виявлення шансів і ризиків, пов'язаних з отриманням прибутку в умовах ринку. Концепція контролінгу передбачає розробку філософії поведінки підприємства, використання принципу

прямого і зворотного зв'язку в біокібернетичному контурі регулювання, розробку енергетичного балансу, балансу навколишнього середовища, створення системи обліку витрат, активізацію нематеріальних факторів (комунікації, мотивація, стимулювання праці).

Метою контролінгу є створення системи своєчасного забезпечення менеджменту підприємства повною та достовірною інформацією, яка є необхідною для прийняття оптимальних управлінських рішень [3].

Беручи за основу дані бухгалтерського обліку, як джерело інформації, служба контролінгу вивчає явища і процеси, що відбуваються на підприємстві, виявляє слабкі місця, порівнює фактичні показники із запланованими та аналізує причини відхилення, а також пропонує заходи щодо покращення ситуації на підприємстві [4].

Складність сучасних умов забезпечення прийняття рішень вимагає посилення узгодженості в діях штабних і лінійних управлінських кадрів. Розробка спеціальної системи контролінгу для підприємства вимагає від спеціаліста не лише знання проектування інформаційних систем, але й проектування сфери поведінки людей.

Основними специфічними особливостями контролінгу є:

1. єдність оперативних фінансово-економічних розрахунків і стратегічних рішень;
2. нова орієнтація фінансово-економічних розрахунків для прийняття економічно обґрунтованих рішень;
3. новий зміст таких традиційних функцій управління, як планування, контроль, інформаційне забезпечення, які утворюють ядро контролінгу як концепції управління;
4. новий психологічний зміст ролі планово-економічних служб (служб контролінгу) на підприємстві [1].

Контролінг дозволяє підприємству адаптуватися до постійної зміни середовища та успішно виживати в умовах конкуренції. Адаптація вимагає здатності до розвитку, трансформації елементів господарської діяльності та системи управління в такому напрямку, який забезпечує виживання підприємства. Вивчення контролінгу необхідне лише тоді, коли є бажання змінити і вдосконалити систему управління на підприємстві, пристосувати її до умов і потреб ринкової економіки.

Висновки: Контролінг, будучи одним із найсучасніших і ефективних систем керування підприємством, відіграє дуже важливу роль в системі управління підприємством. Він є відособленою системою, економічна сутність якої полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на її основі управлінських рішень.

Література

1. Івашкевич В. Б. Контроллинг: сущность и назначение / В. Б. Івашкевич // Бухгалтерский учет и аудит, 2001, № 8, С. 8—12.
2. Давидович І. Є. Контролінг. / І. Є. Давидович //: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 552 с.
3. Семенов Г.А. Контролінг, як база обґрунтування й прийняття управлінських рішень / Г.А. Семенов, Н.В. Таран // Вісник економічної науки України.-№1.-2011.-с.154-159.
4. Терещенко О. О. Поняття "контролінг" та "управлінський облік" у теорії і практиці / О. О. Терещенко // Фінанси України, 2006, № 8. — С. 137—145.
5. Шевченко Е. Контроллинг, или кто владеет информацией – владеет миром / Е. Шевченко // Справочник экономиста. – май 2007. – С. 64-67.